

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
НААНУ ННЦ ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ НААНУ

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ
ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Матеріали X (Ювілейної) Міжнародної
науково-практичної конференції, присвяченої 130-річчю НУХТ

23-24 травня 2014 р.

Тези доповідей

Київ НУХТ 2014

АНАЛІЗ І ОЦІНКА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

І.В. Федулова, д-р екон. наук

Національний університет харчових технологій

В Україні індикатори продовольчої безпеки визначені Постановою Кабінету Міністрів України від 05.12.2007р. №1379 "Деякі питання продовольчої безпеки", із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N1041 (1041-2011-п) від 12.10.2011, (було затверджено Методику визначення основних індикаторів продовольчої безпеки) та Законом України "Про продовольчу безпеку України", прийнятого Верховною Радою України від 22 грудня 2011 року [1; 2; 3].

Законом України "Про продовольчу безпеку України" дається визначення індикаторів та критеріїв продовольчої безпеки [4]. Так, індикатори продовольчої безпеки це кількісна та якісна характеристика стану, динаміки і перспектив фізичної та економічної доступності харчових продуктів для всіх соціальних і демографічних груп населення, рівня та структури їх споживання, якості та безпеки продовольства, стійкості та ступеня незалежності внутрішнього продовольчого ринку, рівня розвитку аграрного сектору та пов'язаних з ним галузей економіки, а також ефективності використання аграрного природно-ресурсного потенціалу.

Критерії продовольчої безпеки – це граничне значення індикатора, за якого продовольча ситуація в країні вважається небезпечною. Граничні значення індикаторів характеризують граничні межі, нижче (вище) яких певна економічна (соціальна чи екологічна) система виходить зі стану рівноваги, втрачає баланс та переходить у небезпечну для подальшого функціонування і розвитку зону. Ігнорування такими межами може спричинити руйнівні тенденції розвитку економічної, соціальної й екологічної сфери, що негативно позначиться на рівні життя населення. Окрім основних абсолютних показників аналізу і оцінки продовольчої безпеки важливими є також похідні індикатори, які найкраще відображують картину продовольчого забезпечення, яка спостерігається в країні. Це у більшості відносні показники, які показують співвідношення між окремими складовими продовольчої безпеки.

Відповідно до методики Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) основними індикаторами продовольчої безпеки є споживання продукції в розрахунку на одну особу за рік (добу), порівняння фактичного споживання з нормативним (визначеним як забезпечення біологічних потреб людини), споживання енергії продукції, у тому числі жиру, білку, вітамінів, а також ряд інших індикаторів, які ми розглянемо більш детально. Так за методикою, що пропонується FAO, для полегшення інтерпретації, виділяють три групи показників. Перша група включає показники, що являються детермінантами продовольчої небезпеки, тобто

показують структурні умови, за яких погіршиться стан продовольчої безпеки, якщо не будуть прийняті адекватні міри, в тому числі екстреної допомоги. У другу групу входять показники, спрямовані на уникнення результату від продовольчої небезпеки, які можуть бути спричинені через недостатнє споживання харчових продуктів або антропометричні невдачі. Третю групу складають показники, що забезпечують інформацію про уразливість продовольчої небезпеки.

Також за оцінками FAO і Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), середня норма харчування для однієї людини має становити 2300-2400 ккал на добу. Цей показник відрізняється залежно від статі, віку, професії людини, а також природнокліматичних умов. У випадку, коли цей показник стає нижчим 1800 ккал, тоді проявляється чітко виражене недоїдання, а коли цей показник проходить межу 1000 ккал на добу – очевидний голод (фізичний брак їжі). Причинами голоду є природні, політичні катаклізми, війни, фінансова криза, скорочення споживання через нерівномірний розподіл продовольства.

За даними FAO харчування має бути повноцінним і у структурі харчового раціону норма вмісту білку має бути не меншою, ніж 100 г на добу. Харчування, при якому бракує не тільки калорій, а й білків, насамперед тваринного походження, а також жирів, вітамінів, мікроелементів, називається неповноцінним. Воно обумовлене постійним недоїданням та одноманітністю раціону (у споживанні домінує один вид продукту).

Тобто при оцінці рівня забезпечення продовольчої безпеки в країні слід проводити розрахунки наведених вище індикаторів, брати до уваги показники соціально економічного характеру, а також макроекономічні показники розвитку країни в цілому і окремих її регіонів. Лише за умови врахування всіх цих факторів можливо реально оцінити стан продовольчої безпеки в країні та сформулювати подальші напрями та орієнтири розвитку країни, а також основні засади державної політики, спрямованої на формування продовольчої безпеки в країні. Цікавим є не тільки вибір індикаторів для оцінки стану продовольчої безпеки країни, але й взаємопов'язана система їх планування і прогнозування. Оскільки найбільш важливим є не сама оцінка, а побудова балансу показників за допомогою якого можна забезпечити продовольчу безпеку країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Всемирная организация здравоохранения [Электронный ресурс] / Официальный сайт. – Режим доступа : сайт <http://www.who.int/en>.

2. Бюлетень Інституту Розвитку Аграрних Ринків. – 28 квітня 2012 р. – Вип. №67. – С.45-51.

3. Методика визначення основних індикаторів продовольчої безпеки. Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2007 р. №1379 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – <http://zakon1.rada.gov.ua>.

4. Закон України Про продовольчу безпеку України [Електронний ресурс] // Ліга-закон. – Режим доступу : сайт http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF6GI01A.html.